

VAN TWEE MARIA'S EN EEN PAASMORGEN

Deze week waren we allemaal getuige van wat er gebeurde in Parijs. De grote schrik die de stad daar overspoelde en ook onze huiskamers. Waar beelden van mensen al evenveel, zo niet meer indruk maakten als die van de brand. Mannen en vrouwen die elkaar vasthielden, terwijl ook tranen vloeiden. Sommigen knielden. Emotioneel applaus bij alles wat hoop gaf. Spontaan gebed en gezang en dat alles in onze gesecculariseerde wereld gewoon op straat. 'Weest gegroet, heilige Maria, Mère de Dieu, bid voor ons' - en iedereen zingt mee. Ik betrapte mijzelf op kippenvvel, dat dit mogelijk is. Om al die verbondenheid daar langs de Seine, de waardigheid, de eerbied, die kennelijk zomaar oprijzen kan. Leg het maar eens uit.

Al even gelden zag ik een theaterstuk rond het beroemde 15de-eeuwse drieluik 'Het Lam Gods' in Gent. Misschien hebt u het daar in de kathedraal wel eens gezien. Met het Lam als een echt dier hoog in het midden, en daar omheen allerlei figuren uit het Oude en Nieuwe testament, die het komen aanbidden, ook Maria natuurlijk daarbij. Maar ook tijdgenoten van de kunstenaars (gebroeders van Eyck): rechters en geestelijken, monniken en ridders, arme pelgrims onderweg. De theaterregisseur had mensen uit de stad gevraagd: met wie van deze personages voel jij zélf je verwant en wil je dan ook meespelen? Ik herinner me een dakloze, een student, een vluchteling. En ook een Gentse, islamitische vrouw, die vertelde hoe haar zoon naar Syrië was afgereisd en daar was gedood. Zij sprak de onvergetelijke zin: laat mij Maria maar zijn, die immers met haar zoon ook wel wat heeft meegemaakt. Zij kreeg de blauwe sluier behoedzaam om het hoofd gelegd. Ook daar kreeg ik even kippenvvel.

En dan is er het verhaal van Johannes, dat we zojuist hoorden. Wie zou zich met díe Maria verwant voelen, vroeg ik me af. Die andere, Maria Magdalena bij het graf. Die haar grote liefde moest laten gaan. Ook haar verhaal werd een paar jaar geleden opnieuw verteld. In een film die vertelt over een jonge vrouw die als Abraham wegtrekt uit wat haar vertrouwd is. Uit haar land, haar stad en haar familie. Het onbekende tegemoet. Een van die oerverhalen in de bijbel over de weg van de mens. Ze laat haar ouders achter zich, haar dorp, haar broers en zusjes. Zij heeft iemand gezien, die haar treft als geen ander, die haar leven op zijn kop zet en ze gaat. Een ander perspectief, een ander uitzicht achterna, op haar eigen leven en op de wereld. Door die ene mens met dat grote vermogen te helen en te verbinden. Ik herinner me uit de film vooral de blik in haar ogen, die door een groot verlangen gegrepen lijken te zijn en maar één ding lijken te zien. Zo is zij in de ban van die man van Nazareth, van alles wat hij zegt en doet en zij blijft achter hem aangaan, wordt zijn naaste verwante en trekt met hem op. Ze mengt zich ook onder Jezus' vrienden die haar verwonderd aankijken - wat doet die vróuw hier? Ze voelt zich ook tot Judas aangetrokken, die ene van de vrienden die óók zo uitziet naar wat komen kan en net als zijzelf zijn hart óók zo laat spreken. Ergens in het verhaal ontmoet ze Jezus' moeder, die zegt: 'Ik heb hem al moeten loslaten, nu jij nog'. De moeder die haar eigen kind een eigen weg ziet gaan die ze niet stoppen kan, die zegt: 'Jij zult het ook meemaken en je zult hem niet kunnen vasthouden'.

We weten uit eigen ervaring hoe het is, dierbaren los te laten. Misschien maakt u het zelf ook mee, hoe moeilijk dat soms is. En we weten het ook uit het verhaal van Jezus. Eigen keuzes, eigen levensweg. Hoe velen in de wereld zullen zich dichtbij haar voelen, dat herkennen. We weten hoe levensverhalen altijd verhalen zijn van vasthouden en loslaten. Van dierbaren, vrienden, kinderen, ouders. Hoe het winnen en ook verliezen is, altijd. Aan het leven of aan de dood.

Johannes laat Maria Magdalena in het graf kijken. Zo treurt zij over haar geestverwant en vriend, dat zij niet anders kan, dan te gaan kijken. Waar het gebeurd is, waar hij gebleven is. Zoals mensen bij een ongeluk soms afstappen of later nog teruggaan naar de plaats des onheils. Net als zij hun rouw móeten uitdrukken.

Onlangs vonden in Nieuw Zeeland in Christchurch, die stad met die naam die ook even hangen blijft, vreselijke aanslagen plaats op twee moskeeën, waarbij veel doden vielen. Ook een gewonde stad. Maar wat een onuitwisbare indruk maakte daar die jonge vrouwelijke premier, die met een hoofddoek om daar een bezoek bracht. Een gebaar van opstanding dat ook door anderen overgenomen werd. Mannen die daar kwamen, andere vrouwen die ook een sluier besloten te dragen. Ze troostte de moslima's en sloot ze in de armen. 'Soms probeert men ons te verdelen, zei ze, maar wat er gebeurde was dat dit ons juist samenbracht'. 'Hij die hoopte haat en racisme te laten gedijen, vond een land waar daarvoor juist géén ruimte is. In dit land waar we allemaal één zijn, waar geen verschil telt, wat je ook gelooft of van welk ras je ook bent.' Zo sprak zij en sloot af met 'Salaam Aleikum', vrede zij met u.

Een premier, waarvan sommigen zich afvroegen of ze niet te jong was om dat ambt te vervullen, werd het startpunt van een aanstekelijke beweging. Even maar misschien, maar toch. En de troostrijke toespraak van deze jonge premier werd verkondiging: Een paasgebeuren alsof iets door de dood bewaard was en opgestaan. Tot navolging van velen. Om te laten zien wat het leven waard is van ieder mens. Om, mócht iemand anders ook nog kwaad in de zin hebben, zoals een van hen zei, ertussen te gaan staan. En te laten zien hoe de wereld een thuis kan zijn voor allen.

Terug naar het verhaal over Maria van Magdala en het lege graf. Die daar de tuinman denkt te zien. Een verhaal van leven door de dood waarbij Johannes vast en zeker ook gedacht zal hebben aan de tuin van het begin, het scheppingsverhaal waar niet voor niets met Pasen zo vaak uit gelezen wordt. Dat oeroude verhaal waarin na de nacht de dag aanbreekt, de aarde losgemaakt wordt uit de zee en bewoonbaar gemaakt voor alles wat leeft: planten en bomen, dieren en mensen. Die tuin waar de eerste twee mensen elkaar alvast vinden en die altijd zo'n krachtig beeld gebleven is. Visioen van de wereld op zijn mooist. Beeld van heimwee én verlangen. Geschiedenis van toekomst is wel gezegd, en altijd nieuw begin. Menigeen weet hoe moeilijk dat is, maar ook dat het waar is. Soms moet het eerst nacht zijn wil dat inzicht opnieuw doorbreken.

Ik kan me zo voorstellen dat Maria haar 'rabboeni' - haar meester - nog wel even had willen vasthouden daar in de tuin. Raak me niet aan, zegt de op het Latijn gebaseerde vertaling. In het Grieks staat er: houd me niet vast. Voor mij is dit een van de mooiste scenes in de Schrift. Als in het Hooglied: het beeld van de geliefden, van verlangen en de grootste levensvreugde, waarvan we tegelijk allemaal weten dat zoiets komt en ook gaat. Hoe we allemaal moeten loslaten. Zoals ook in het Hooglied de geliefde zoekraken kan om in alle straten te worden gezocht.

Een wonderlijk en ontroerend verhaal is het over die morgen naast het graf. Dat verhaal van Pasen. Opstanding en nieuw leven, dat we vieren. Waar middenin de stilte van het vreselijke dat gebeurde die twee figuren zitten als onzichtbare dragers van de verborgen aanwezigheid Gods. Zoals twee gevleugelde engelen in het Oude Testament op de ark van behoud stonden, waarin de woorden werden bewaard. Voor onderweg. Een draagbare kist moet het geweest zijn, die aan door ringen gestoken stokken overal mee naartoe genomen kon worden, waar de reis ook heen gaat. Hopelijk ook met ons, als draagbare woorden van behoud en in de tussenruimte Gods verborgen aanwezigheid. Wees gegroet, bid voor ons die hier samen zijn.

Bij Johannes volgt op dit verhaal, onmiddellijk nadat Maria op weg is gegaan om alles wat zij beleefd heeft te verkondigen het hoofdstuk over de vrienden, die niet weten hoe het verder moet, dat bij ons Pinksteren is gaan horen. Tot ook in hun midden ondanks alles zo'n levende presentie hen 'vrede' wenst. En nogmaals: 'vrede'. Die geestkracht - dat is levensadem - over hen ademt. Net als in het begin - ieder begin - de Levende, vraag niet hoe, zijn of haar adem uitblaast in mensen om op te staan tot altijd weer een nieuwe dag!

Juut Meijer

We lezen:

Genesis 1 in de bewerking van Karel Eykman uit Woord voor Woord en Johannes 20: 1-18

Juut Meijer is bereikbaar via: juutmeijer@dominicusamsterdam.nl